

شناسایی و رتبه بندی موانع مشارکت کارکنان دانشگاه افسری امام علی (ع) در فعالیت‌های ورزشی

علی قائدی^۱، رضا سبزواری راد^۲

چکیده

با توجه به نقش مهم ورزش در توسعه سازمان‌ها، بالاخص سازمان‌های نظامی که در آن‌ها آمادگی جسمانی به عنوان یک شاخص مهم در اجرای مأموریت‌ها می‌باشد، هدف از تحقیق حاضر شناسایی و رتبه‌بندی موانع مشارکت کارکنان دانشگاه افسری امام علی (ع) در فعالیت‌های ورزشی بود. روش تحقیق توصیفی و از نوع تحقیقات کاربردی است که به صورت پیمایشی انجام پذیرفت. جامعه آماری شامل کلیه کارکنان پایور دانشگاه بودند که بر اساس جدول مورگان تعداد ۲۴۲ نفر از آنها بر حسب نمونه گیری تصادفی به عنوان نمونه انتخاب گردیدند. ابزار تحقیق در بخش شناسایی موانع شامل بررسی منابع، مصاحبه با کارکنان ۳ و مسئولین و در بخش رتبه بندی عوامل پرسشنامه محقق ساخته بود. برای بررسی روایی صوری و محتوایی پرسشنامه از نظرات اساتید و متخصصین تربیت بدنی و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ (۰,۷۸) تأیید شد. جهت بررسی فرضیه تحقیق در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های پراکندگی و در بخش آمار استنباطی از آزمون فریدمن، با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس نسخه ۲۳ استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که نداشتن انگیزه جهت شرکت در ورزش، فقدان یا نامناسب بودن امکانات و تسهیلات ورزشی دانشگاه، وجود برنامه های دیگر در زمان ورزش، از جمله مهمترین موانع مشارکت ورزشی کارکنان می‌باشد. لذا با توجه به نتایج این تحقیق و با برنامه ریزی مناسب در راستای رفع موانع، می‌توان زمینه مشارکت حداکثری کارکنان در فعالیت‌های ورزشی را فراهم نمود.

واژه‌های کلیدی: دانشگاه افسری امام علی (ع)، مشارکت ورزشی، موانع

^۱ نویسنده مسئول: استادیار گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران.

^۲ استادیار گروه تربیت بدنی دانشکده علوم پایه دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران: sabzevarireza63@yahoo.com

مقدمه و بیان مسأله

امروزه از ورزش به عنوان یک ابزار ارزشمند که می‌تواند تأثیرات متعددی در جامعه داشته باشد یاد می‌شود. در واقع اهمیت ورزش در دنیای کنونی بر کسی پوشیده نبوده و در رابطه با نقش مثبت آن بر مقولاتی همچون توسعه فردی، اجتماعی، سازمانی و .. اتفاق نظر وجود دارد (قائدی و همکاران، ۱۳۹۵). به دلیل همین اهمیت است که از ورزش به عنوان یکی از شاخصه‌های مهم توسعه یافتگی جوامع یاد می‌شود (صادقی آرانی و میرغفوری، ۱۳۸۹) و در بسیاری از اسناد بین‌المللی از آن به عنوان یک حق عمومی و انسانی که نقش و جایگاه مهمی در توسعه دارد یاد شده است (کولتر^۱، ۲۰۱۰). در راستای نقش ورزش بر ابعاد مختلف توسعه تحقیقات متعددی انجام شده است: بررسی نقش ورزش بر کیفیت زندگی (سوری و همکاران، ۱۳۹۵) ورزش برای توسعه و صلح (کید^۲، ۲۰۱۳)، بررسی نقش ورزش بر شاخصه‌های توسعه اجتماعی (قائدی و همکاران، ۱۳۹۵)، مدیریت ورزش برای توسعه و سبک زندگی سالم (شولنکورف و سیفکن^۳، ۲۰۱۹)، نقش ورزش بر سلامت روان و شادکامی (شکوهی مقدم و همکاران، ۱۳۹۰)، نقش ورزش در توسعه رفتارهای اخلاقی و فرهنگی (خداپرست و همکاران، ۱۴۰۰).

بنابراین با توجه به این اهمیت، لزوم برنامه ریزی سازمان‌ها و جوامع در راستای بهرمندی از مزایای ورزش امری حیاتی است. این اهمیت در نیروهای مسلح که به عنوان حافظان امنیت کشور بوده و آمادگی جسمانی و مشارکت در فعالیت بدنی جزء لاینفک و از فاکتورهای مهم آمادگی رزمی آنان می‌باشد دوچندان است.

در تمامی نیروهای نظامی دنیا آمادگی جسمانی و ورزشی نقش برجسته‌ای داشته و به عنوان یکی از فاکتورهای مهم آمادگی رزمی محسوب می‌گردد، زیرا که آمادگی جسمانی نقش مهم و کلیدی در موفقیت اقدامات نظامی ایفا می‌نماید (زمانی دادانه و صادقی بروجردی، ۱۳۹۹). بنابراین ارتقای سازمان یافته ورزش در نیروهای مسلح رویکردی جهانی است به طوری که

^۱ Colter

^۲ Kidd

^۳ Schulenkorf & Siefken

کشورهای پیشرفته نقش ورزش در شتاب و کیفیت توسعه نظامی را به خوبی درک کرده‌اند و با بهره‌گیری هوشمندانه از ظرفیت‌ها، برای رشد و ارتقای این پدیده در درون سیستم‌های نظامی و دفاعی می‌کوشند. عدم فعالیت جسمانی در نیروهای نظامی نه تنها باعث کاهش آمادگی جسمانی و بیماری‌ها و ناهنجاری‌های جسمانی می‌گردد بلکه از لحاظ روانی نیز آنها را تحت فشار قرار داده و به تدریج باعث افسردگی، بی میلی و بی انگیزگی نسبت به کار روزانه شده و در نهایت باعث خلل در فرایندهای آموزشی و پرورشی می‌گردد.

از طرفی در سال‌های اخیر همگام با بروز توسعه و گسترش فناوری و زندگی ماشینی شدن و کاهش تحرک، بیماری‌ها و ناهنجاری‌های متعددی مانند چاقی، شیوع پیدا کرده است. این مشکل می‌تواند به شدت آینده سازمان‌ها و جوامع را تهدید کند و کارایی مطلوب آن‌ها را به مخاطره اندازد. زندگی بی تحرک مشکل جهانی برای سلامت جامعه است. بی تحرکی علت عمده مرگ و میر، بیماری و ناتوانی است. هر سال مرگ تعداد زیادی از افراد جامعه به علت نداشتن فعالیت بدنی اتفاق می‌افتد. یافته‌های پژوهش سازمان بهداشت جهانی حاکی از آن است که زندگی بی تحرک یکی از ده علت عمده مرگ و میر در جهان است (چائو^۱ و همکاران، ۲۰۰۶). در کشور ما هم آمارهای هشدار دهنده‌ای در خصوص کم تحرکی و میزان مشارکت اندک در فعالیت‌های بدنی گزارش شده است. بنا بر گزارش مسئولین فدراسیون ورزش‌های همگانی، پیش بینی و سناریو تلخ برای آینده این است که در سال ۱۴۰۵ میزان کم تحرکی مردان به ۷۶ درصد و میزان کم تحرکی زنان به ۸۳ درصد افزایش می‌یابد. کارکنان نیروهای مسلح هم به عنوان جزئی از بدنه جامعه از گزند کم تحرکی دور نمانده‌اند. سعادتیان و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان بررسی شیوع ناهنجاریهای وضعیتی و اختلالات اسکلتی-عضلانی در پایوران یکی از مراکز نظامی بیان نمودند که ناهنجاری‌های سر به جلو، شانه نابرابر و کج پستی، شایع‌ترین ناهنجاری‌ها و اختلالات کمر، زانو و گردن نیز به عنوان شایع‌ترین اختلالات اسکلتی عضلانی در پایوران می‌باشد، که یکی از دلایل این ناهنجاری‌ها میزان مشارکت اندک کارکنان در فعالیت‌های ورزشی و ضعف عضلانی است.

^۱ Chao

به نظر می‌رسد یکی از اولویت‌ها در حل مشکل مشارکت اندک افراد در فعالیت‌های ورزشی و آمارهای بالای کم‌ تحرکی، شناسایی موانع و مشکلات مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی است تا از این رهگذر بستر لازم جهت مشارکت آنان فراهم گردد. در رابطه با موانع مشارکت افراد در ورزش و فعالیت بدنی تحقیقات متعددی انجام شده است و مطالعات نشان می‌دهد که موانع گوناگونی از جمله؛ محدودیت‌های فرهنگی، کمبود وقت، مشکلات مالی، کمبود امکانات، تنبلی، عدم آگاهی و ... موجب عدم مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی می‌گردد (قدسی و همکاران، ۱۳۹۲). با توجه به آنچه در ارتباط با اهمیت ورزش و شیوع کم‌ تحرکی در جامعه و به تبع آن نیروهای نظامی به عنوان جزئی از بدنه جامعه گفته شد، شناسایی موانع موجود بر سر راه مشارکت این کارکنان در برنامه‌های ورزشی می‌تواند کمک قابل توجه‌ای به رفع این موانع و افزایش میزان مشارکت ورزشی کارکنان نماید. شناسایی این موانع در دانشگاه افسری امام علی (ع) ارتش جمهوری اسلامی ایران به عنوان مبدأ تمامی افسرانی نیروی زمینی ارتش که به عنوان فیضیه ارتش شناخت شده و مأموریت اصلی آن پرورش افسرانی توانمند در تمامی ابعاد برای سکان‌داری مشاغل نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلام ایران است، اهمیت دوچندانی دارد، زیرا که این امر می‌تواند ضمن پرورش افسرانی توانمند از لحاظ آمادگی جسمانی، زمینه فرهنگ سازی، افزایش مشارکت ورزشی، ایجاد پویایی، ارتقای بهره‌وری، کاهش ناهنجاری‌های جسمانی، افزایش توان رزمی و ... را در سایر یگان‌های نیروی زمینی نیز فراهم آورد. لذا تحقیق حاضر با هدف شناسایی و رتبه بندی موانع مشارکت کارکنان دانشگاه افسری امام علی (ع) انجام پذیرفت.

هدف تحقیق

شناسایی و رتبه بندی موانع مشارکت کارکنان دانشگاه افسری امام علی (ع) در فعالیت‌های ورزشی:

سؤالات تحقیق

۱. موانع مهم مشارکت کارکنان دانشگاه افسری امام علی (ع) در فعالیت های ورزشی چیست؟
۲. رتبه بندی موانع مهم مشارکت کارکنان دانشگاه افسری امام علی (ع) در فعالیت های ورزشی چگونه است؟

پیشینه تحقیق و ادبیات نظری

جکسون و همکاران^۱ (۱۹۹۳) موانع مشارکت را با توجه به اهمیت و تأثیر گذاری آنها در فرایند تصمیم گیری افراد به سه دسته درون فردی، میان فردی و ساختاری تقسیم بندی نمودند. در واقع موانع درون فردی به صفات و ویژگی های روانی افراد برمی گردد و ریشه در تجربیات منفی افراد دارد. موانع بین فردی به عدم تعامل مثبت افراد و ناتوانی آنها در پیوستن به یک گروه اشاره دارد. موانع ساختاری هم به فراهم نبودن امکانات جهت مشارکت در فعالیت های ورزشی تأکید دارد. در این مدل از موانع درون فردی به عنوان مهمترین عوامل و موانع ساختاری به عنوان کم اهمیت ترین عامل یاد می شود. موانع درونی در واقع به انگیزه های درون فردی اشاره دارد. انگیزه حالتی از انگیزختگی است که افراد را به یک عمل خاص وادار می کند و شامل فرایندهایی درونی است که رفتار انسان را تحریک کرده و به سوی اهداف مشخصی سوق می دهد. افراد با انگیزه های مختلفی در فعالیت های ورزشی شرکت می کنند. یکی از مهمترین این دلایل کسب سلامت، تندرستی، نشاط و دوری از بیماری های است (میرغفوری و همکاران، ۱۳۸۸). موانع متعددی می تواند بر مشارکت افراد در فعالیت های ورزشی اثرگذار باشد. در ارتباط با موانع مشارکت افراد در ورزش و فعالیت بدنی تحقیقات متعددی انجام شده است. شاهو زمانی دادانه و بروجردی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان بررسی موانع مشارکت ورزشی کارکنان نیروی انتظامی استان کردستان در اوقات فراغت فعال، از موانع برنامه ریزی، موانع تبلیغات و رسانه ای، موانع،

^۱ Jackson & et al

موانع مالی، موانع فرهنگی، زمان، موانع انگیزشی، موانع خانوادگی و موانع جسمانی و روانی به عنوان مهمترین موانع مشارکت ورزشی یاد نمودند. زارعیان و خوشنام (۱۳۹۷) در تحقیق خود با عنوان اولویت بندی موانع مشارکت ورزشی جانبازان در رقابت های ورزشی، بیان نمودند که عوامل مربوط به امکانات و تجهیزات در اولویت اول، عوامل اقتصادی در اولویت دوم، عوامل محیطی (حمل نقل) در اولویت سوم و عوامل اجتماعی - فرهنگی در رتبه ی چهارم، موانع مشارکت ورزشی قرار دارد. محمدی و منعم (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان موانع بازدارنده مشارکت ورزشی و اوقات فراغت سالمندان، از موانع عدم امکانات کافی ورزشی تفریحی و فراغتی، سطح پایین تحصیلات، سطح درآمد پایین، ضعف جسمانی، عدم اطلاع از فواید ورزش و فعالیت بدنی به عنوان مهمترین موانع مشارکت ورزشی یاد نمودند. رونگن و همکاران^۱ (۲۰۱۴) در تحقیق خود با عنوان موانع و تسهیل کننده های مشارکت در برنامه های ارتقای سلامت بیان نمودند که موانع مربوط به حریم خصوصی، تسهیل کننده ها، باورهای مربوط به سلامت در محل کار، عوامل اجتماعی - شناختی و ادراک ضعیف بودن وضعیت سلامتی، به طور قابل توجهی با قصد مشارکت در فعالیت های ورزشی ارتباط دارند. هانتر و همکاران^۲ (۲۰۱۸) در تحقیق خود با عنوان موانع و تسهیل کننده های درک شده مشارکت در برنامه های ورزشی محل کار، از کمبود زمان یا کاهش انگیزه و نگرش به ورزش به عنوان مهمترین موانع درونی یاد نمودند. شعبانزاده (۱۳۸۴) در تحقیق خود با عنوان موانع مشارکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی، بیان نمود که دوری امکانات و تسهیلات ورزشی از محل زندگی، محدودیت های فرهنگی و اجتماعی، بالا بودن هزینه مشارکت در فعالیت های ورزشی، ضعف مهارت های ورزشی به علت کمبود مربیان متخصص، لذت نبردن از فعالیت های ورزشی گذشته، از مهمترین موانع مشارکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی است. سالاری (۱۳۸۷) در تحقیق خود با عنوان بررسی علل عدم مشارکت دانشجویان در فعالیت های ورزشی، بیان نمود که

^۱ Rongen & et al

^۲ Hunter & et al

مهمترین دلایل عدم مشارکت دانشجویان در فعالیت های ورزشی عبارتند از: کمبود امکانات ورزشی، نداشتن برنامه ریزی صحیح در امر ورزش و ضعف دانشجویان در مهارت های ورزشی. وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیق خود با عنوان بررسی و علل بی رغبتی فرهنگیان استان مازندران به مشارکت در فعالیت های ورزشی، نشان دادند که ارتباط معنی داری بین ویژگی های فردی و درون فردی فرهنگیان با بی رغبتی آنان جهت مشارکت در فعالیت های ورزشی وجود دارد. گلستانی (۱۳۹۳) در تحقیق خود با عنوان عوامل و موانع مشارکت نیروهای امنیت پرواز حفاظت هوایی در فعالیت های ورزشی، بیان نمودند که مشغله کاری، مشکلات اقتصادی، نداشتن فرصت کافی از مهمترین موانع مشارکت این کارکنان در فعالیت های ورزشی است. موانع دیگر مانند کمبود تجهیزات ورزشی، محدودیت های جسمانی، نداشتن مهارت، آگاهی از فواید ورزش و مشکلات روحی و روانی تأثیر زیادی بر عدم مشارکت ورزشی کارکنان ندارد. انیسی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود با عنوان، بررسی میزان و عوامل مرتبط با شرکت در فعالیت های ورزشی کارکنان دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، از عوامل عدم انگیزه، استرس، خستگی روانی، معلولیت جسمانی و محدودیت جسمانی به عنوان عوامل محدودکننده شخصی و همچنین نداشتن فرصت و وقت، داشتن مسئولیت و نبود امکانات و تجهیزات ورزشی به عنوان عوامل محدودکننده سازمانی کارکنان دانشگاه بقیه الله (عج) در فعالیت های ورزشی یاد نمودند. جبار دانش و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان عوامل و موانع گرایش کارکنان یک دانشگاه نظامی به ورزش ابلاغی و رابطه آنها با نگرش افراد به ورزش، عواملی مانند؛ کمبود امکانات، نبود وقت، نداشتن همراه، کمبود دسترسی به امکانات، مشکلات فردی و نبود علاقه و آگاهی را به عنوان مهمترین موانع مشارکت ورزشی کارکنان نام بردند.

روش‌شناسی و روش تحقیق

تحقیق حاضر با توجه به نوع هدف آن از نوع تحقیقات کاربردی و با توجه به شیوه اجرا از نوع تحقیقات پیمایشی است. اطلاعات مورد نیاز برای اجرای تحقیق با استفاده از انواع روش‌های میدانی، کتابخانه‌ای، مشاهده، پرسشنامه و بعضاً مصاحبه به دست آمده است. جامعه مورد نظر کلیه کارکنان پایور دانشگاه افسری امام علی (ع) بودند که با استفاده از جدول مورگان تعداد ۲۴۲ نفر از آن‌ها به روش تصادفی به عنوان نمونه انتخاب گردیدند. از طریق بررسی منابع، مصاحبه و نظرسنجی از استادان، فرماندهان و کارکنان تعداد ۲۰ مانع برای مشارکت کارکنان در ورزش شناسایی گردید. این عوامل در قالب پرسشنامه محقق ساخته ۵ ارزشی لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) تنظیم گردیده و به عنوان ابزار تحقیق مورد استفاده قرار گرفت. برای بررسی روایی صوری و محتوایی پرسشنامه از نظرات اساتید و متخصصین تربیت بدنی دانشگاه و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ (۰,۷۸) تأیید شد. تعداد ۲۴۲ پرسشنامه توزیع و در نهایت تعداد ۱۹۵ پرسشنامه کامل با نرخ بازگشت ۸۰,۵ جمع آوری و تحلیل گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی از میانگین، انحراف استاندارد و در بخش آمار استنباطی از آزمون فریدمن جهت رتبه بندی مؤلفه‌ها استفاده گردید. کلیه تحلیل‌های آمار با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس نسخه ۲۳ و در سطح خطای ۵ درصد صورت پذیرفت.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های تحقیق در جدول (۱) نشان داده شده است. ابتدا با مرور مطالعات پیشین و مصاحبه با کارکنان، موانع مشارکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی شامل ۲۰ عامل، شناسایی گردید. این عوامل همراه با منبع استخراج آنها در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول ۱. ویژگی های جمعیت شناختی نمونه های تحقیق

متغیر	تعداد	درصد
درجه	افسر ارشد	۷۴
	افسر جز	۶۹
	درجه دار و افسر ب	۴۳
	کارمند	۹
سن	کمتر از ۳۰	۵۶
	بین ۳۰ تا ۴۰	۱۱۶
	بیشتر از ۴۰	۲۳
تحصیلات	کارشناسی	۷۸
	کارشناسی ارشد	۴۹
	دکتری	۶۸
سنوات	کمتر از ۲۰	۹۵
	بین ۲۰ تا ۲۵	۶۴
	بالای ۲۵	۳۶

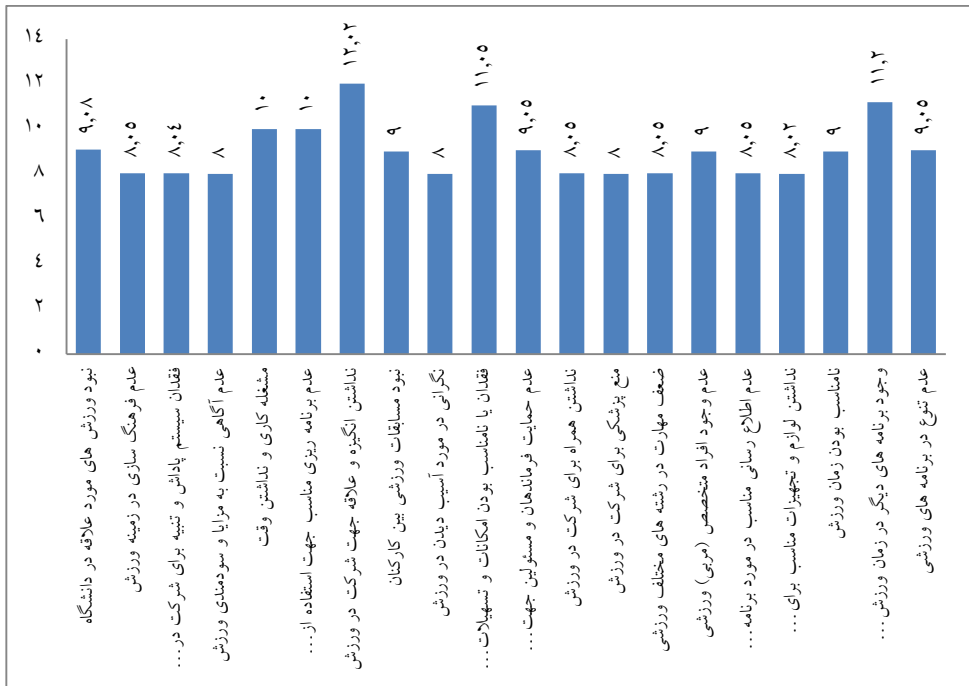
باتوجه به جدول (۳) و نمودار (۱) نتایج آزمون فریدمن در ارتباط با رتبه بندی موانع مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی، تفاوت بین موانع مختلف مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی معنی دار بوده و مانع نداشتن انگیزه جهت شرکت در فعالیت های ورزشی با میانگین رتبه ۱۲,۲، مانع فقدان یا نامناسب بودن امکانات ورزشی با میانگین رتبه ۱۱,۵ و مانع وجود برنامه های دیگر در زمان ورزش با میانگین رتبه ۱۱,۲، به ترتیب به عنوان سه مانع اصلی مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی شناخته شد.

جدول ۲. موانع مشارکت ورزشی کارکنان

ردیف	مؤلفه	منبع استخراج
۱	نبود ورزش های مورد علاقه در دانشگاه	مصاحبه با کارکنان
۲	عدم فرهنگ سازی در زمینه ورزش	تقدی (۱۳۹۰)
۳	فقدان سیستم پاداش و تنبیه برای شرکت در ورزش	مصاحبه با کارکنان
۴	عدم آگاهی نسبت به مزایا و سودمندی ورزش	عالی پور (۱۳۸۶)
۵	مشغله کاری و نداشتن وقت	مصاحبه با کارکنان
۶	عدم برنامه ریزی مناسب جهت استفاده از اماکن ورزشی	مصاحبه با کارکنان
۷	نداشتن انگیزه جهت شرکت در ورزش	مصاحبه با کارکنان
۸	نبود مسابقات ورزشی بین کارکنان	مصاحبه با کارکنان
۹	نگرانی در مورد آسیب دیدن در ورزش	مصاحبه با کارکنان
۱۰	فقدان یا نامناسب بودن امکانات و تسهیلات ورزشی دانشگاه	مصاحبه با کارکنان
۱۱	عدم حمایت فرماندهان و مسئولین جهت مشارکت کارکنان در ورزش	مصاحبه با کارکنان
۱۲	نداشتن همراه برای شرکت در ورزش	زمانی دادانه (۱۳۹۹)
۱۳	منع پزشکی برای شرکت در ورزش	مصاحبه با کارکنان
۱۴	ضعف مهارت در رشته های مختلف ورزشی	شعبان زاده (۱۳۸۴)
۱۵	عدم وجود افراد متخصص (مربی) ورزشی	جیمز ^۱ و همکاران (۲۰۰۸)
۱۶	عدم اطلاع رسانی مناسب در مورد برنامه های ورزشی دانشگاه	مصاحبه با کارکنان
۱۷	نداشتن لوازم و تجهیزات مناسب برای شرکت در ورزش	زمانی دادانه (۱۳۹۹)
۱۸	نامناسب بودن زمان ورزش	زمانی دادانه (۱۳۹۹)
۱۹	وجود برنامه های دیگر در زمان ورزش (کلاس درس، صبحگاه، سخنرانی و ...)	مصاحبه با کارکنان
۲۰	عدم تنوع در برنامه های ورزشی	مصاحبه با کارکنان

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن جهت رتبه بندی مؤلفه ها

مؤلفه	میانگین رتبه	میانگین	درجه آزادی	تعداد	کای اسکوار	سطح معنی داری
نبود ورزش های مورد علاقه در دانشگاه	۹,۰۸	۳,۸۵	۱۹	۱۹۵	۱۸۳,۰۰۰	۰,۰۰۱ ^{oo}
عدم فرهنگ سازی در زمینه ورزش	۸,۰۵	۳,۳۲				
فقدان سیستم پاداش و تنبیه برای شرکت در ورزش	۸,۰۴	۳,۳۰				
عدم آگاهی نسبت به مزایا و سودمندی ورزش	۸,۰۰	۳,۲۶				
مشغله کاری و نداشتن وقت	۱۰,۰۰	۳,۹۶				
عدم برنامه ریزی مناسب جهت استفاده از اماکن ورزشی	۱۰,۰۰	۳,۹۸				
نداشتن انگیزه و علاقه جهت شرکت در ورزش	۱۲,۰۲	۴,۳۲				
نبود مسابقات ورزشی بین کارکنان	۹,۰۰	۳,۷۶				
نگرانی در مورد آسیب دیدن در ورزش	۸,۰۰	۳,۲۲				
فقدان یا نامناسب بودن امکانات و تسهیلات ورزشی دانشگاه	۱۱,۰۵	۴,۲۰				
عدم حمایت فرماندهان و مسئولین جهت مشارکت کارکنان در ورزش	۹,۰۵	۳,۶۵				
نداشتن همراه برای شرکت در ورزش	۸,۰۵	۳,۳۱				
منع پزشکی برای شرکت در ورزش	۸,۰۰	۳,۲۴				
ضعف مهارت در رشته های مختلف ورزشی	۸,۰۵	۳,۳۳				
عدم وجود افراد متخصص (مربی) ورزشی	۹,۰۰	۳,۷۴				
عدم اطلاع رسانی مناسب در مورد برنامه های ورزشی دانشگاه	۸,۰۵	۳,۳۰				
نداشتن لوازم و تجهیزات مناسب برای شرکت در ورزش	۸,۰۲	۳,۲۴				
نامناسب بودن زمان ورزش	۹,۰۰	۳,۷۵				
وجود برنامه های دیگر در زمان ورزش (کلاس درس، صبحگاه، سخنرانی و ...)	۱۱,۲	۴۰,۳				
عدم تنوع در برنامه های ورزشی	۹,۰۵	۳,۶۷				

نمودار ۱. نتایج رتبه بندی مؤلفه ها

تجزیه و تحلیل

امروزه از ورزش به عنوان ابزار توسعه ای مهم در سطح سازمان ها و جوامع یاد می گردد، لذا برنامه های متنوعی در راستای توسعه آن به کار رفته می شود. با عنایت به نقش ورزش در ارتقای کیفیت زندگی، ایجاد نشاط، انگیزه و بهره وری سازمانی و اهمیت دوچندان این موضوع در نیرو های نظامی بالاخص دانشگاه افسری امام علی (ع) به عنوان پرورش دهنده افسران نیروی زمینی ارتش، تحقیق حاضر در راستای شناسایی موانع مشارکت کارکنان این دانشگاه در فعالیت های ورزشی و زمینه سازی برنامه ریزی و در نهایت ترغیب کارکنان جهت مشارکت در این فعالیت های صورت پذیرفت. با توجه به نتایج تحقیق سه مؤلفه نداشتن انگیزه جهت شرکت در ورزش، فقدان یا نامناسب بودن امکانات و تسهیلات ورزشی دانشگاه، وجود برنامه های دیگر در زمان ورزش (کلاس درس، صبحگاه، سخنرانی و ...)، به ترتیب به عنوان سه مانع اصلی مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی شناخته شد. با توجه به نتایج تحقیق مهمترین مانع مشارکت ورزشی کارکنان در فعالیت های

ورزشی نداشتن انگیزه جهت مشارکت در این فعالیت های است. این یافته با نتایج تحقیق کرامبلی^۱ و همکاران (۲۰۰۴) که در تحقیق خود بیان نمودند مهمترین مانع در پرداختن به ورزش بی انگیزگی و بی علاقه ای افراد است همخوان است. آنها همچنین بیان نمودند که در دسترس بودن امکانات ورزشی برای مشارکت در فعالیت های ورزشی امری ضروری است. به نظر می رسد که این عامل می تواند تحت تأثیر سایر عوامل نیز قرار بگیرد. زمانی که امکانات متناسب با علاقه نفرات در اختیار آنها قرار داده نشود (به عنوان مثال نبود تجهیزات ورزشی مانند توپ فوتبال، توپ و تور والیبال، راکت بدمیتون، میز تنیس، نامناسب بودن پیست و ...)، برنامه ریزی مناسبی جهت استفاده و بهره برداری از اماکن ورزشی وجود نداشته باشد (به عنوان مثال محدود نمودن برنامه استخر به روزهای خاص و اندک، آبیاری زمین چمن زمان ورزش صبحگاهی و ...)، تنوع مناسبی در فعالیت های وجود نداشته باشد (کمبود و یا در اختیار قرار ندادن امکانات رشته های پر طرفدار مانند فوتبال، والیبال، بدمیتون، تنیس روی میز و ...)، بهداشت اماکن به خوبی رعایت نگردد (به عنوان مثال یکی از دلایل استقبال نه چندان مناسب کارکنان از برنامه استخر عدم رعایت بهداشت، کثیف بودن آب استخر، وجود حشرات موذی مانند سوسک، نامناسب بودن دوش ها و ... است)، مشوق های انگیزشی در نظر گرفته نشود، افراد جهت مشارکت در برنامه های ورزشی دچار بی علاقه ای می گردند. یکی از عواملی که می تواند باعث ایجاد علاقه در کارکنان گردد و حتی با وجود سایر مشکلات و موانع آنها را به سمت ورزش سوق دهد ایجاد تنوع در فعالیت های ورزشی جهت مشارکت کارکنان در ورزش مورد علاقه است، این امر باعث می شود که فرد هنگام مشارکت در فعالیت ورزشی مورد علاقه از آن لذت برده و حتی در زمان های دیگر نیز در ورزش مشارکت داشته باشد، بنابراین در صورت مهیا نمودن امکانات متنوع و پوشش علایق طیف گسترده تری از کارکنان میزان مشارکت آنان در فعالیت های ورزشی افزایش خواهد یافت.

^۱ Crumb Lee

دومین مانع مهم مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی فقدان یا نامناسب بودن امکانات ورزشی دانشگاه است این یافته با یافته تحقیق دان^۱ و همکاران (۲۰۰۴) که این عامل را به عنوان یکی از موانع مهم مشارکت ورزشی نام بردند، همخوان است. ناکافی بودن امکانات ورزشی، نگهداری نامناسب اماکن ورزشی، در اختیار قرار ندادن تجهیزات توسط مدیریت تربیت بدنی، کهنگی و فرسودگی برخی از اماکن و ... از جمله دلایلی است که این عامل به عنوان مانع دوم مشارکت ورزشی ذکر گردیده است. سومین مانع مهم مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی وجود برنامه های دیگر در زمان ورزش (کلاس درس، صبحگاه، سخنرانی و ...) است. برخی اوقات برنامه های همزمان با زمان ورزش صبحگاهی در طول هفته به نحوی اجرا می گردد که کارکنان تنها دو یا سه روز در هفته موفق به مشارکت در فعالیت های ورزشی می گردند. بنابراین اگر به نحوی برنامه ریزی گردد که میزان داخل این برنامه ها (برنامه های نظامی، فرهنگی، کلاس های آموزش و ...) با برنامه های ورزشی کمتر باشد، می توان انتظار داشت که میزان مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی افزایش یابد.

نتیجه گیری

با عنایت به نتایج تحقیق، ۲۰ عامل ذکر شده از جمله عواملی هستند که بر مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی اثرگذار هستند که از بین این عوامل ۳ عامل: نداشتن انگیزه جهت شرکت در ورزش، فقدان یا نامناسب بودن امکانات و تسهیلات ورزشی دانشگاه، وجود برنامه های دیگر در زمان ورزش، بیشترین تأثیر را بر مشارکت ورزشی کارکنان دارند. بنابراین به نظر می رسد در صورتی که مسئولین و برنامه ریزان دانشگاه در حوزه ورزش این عوامل را مد نظر قرار داده و سایر عواملی دیگر مانند تنوع در فعالیت های ورزشی، رعایت بهداشت در اماکن ورزشی مانند استخر و ... که ارتباط تنگاتنگی با این سه عامل مهم دارند مورد توجه قرار داده شود، می توان انتظار داشت که مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی به میزان قابل توجهی افزایش یافته و در نهایت این مشارکت هم در بخش توسعه

^۱ Dunn

فردی و هم در بخش توسعه سازمانی اثرات مفیدی داشته باشد. بنابراین با توجه به نتایج تحقیق حاضر و موانع شناسایی شده در راستای مشارکت کارکنان ورزشی پیشنهادات ذیل جهت ترغیب کارکنان به فعالیت های ورزشی ارائه می گردد:

پیشنهادهات

- ۱- پیشنهاد می گردد با توجه به شناسایی بی انگیزگی به عنوان مهمترین مانع، با ایجاد تنوع در برنامه های ورزشی از طریق فراهم نمودن تجهیزات و امکانات متناسب با علاقه افراد زمینه سازی مشارکت بیشتر افراد در فعالیت های ورزشی فراهم گردد.
- ۲- زمینه بازسازی اماکن فرسوده مانند استخر (سونا، جکوزیو ..)، زمین چمن و .. فراهم گردد تا علاقه افراد به مشارکت در فعالیت های ورزشی فراهم گردد.
- ۳- برنامه ریزی مناسب در جهت استفاده اماکن ورزشی تدوین گردد به نحوی که همه اقشار کارکنان پایور بتوانند از اماکن استفاده نمایند.
- ۴- بهداشت اماکن ورزشی از جمله استخر دانشگاه (تعویض به موقع آب، کلر زنی، مرمت دوش ها و رختکن ها، نظافت اماکن و...) رعایت گردد تا کارکنان رغبت بیشتری به استفاده از اماکن داشته باشند.
- ۵- تجهیزات موجود در اختیار قسمت های مختلف دانشگاه جهت بهره برداری قرار داده شود (میز تنیس، راکت بدمیتون، توپ و تور والیبال، توپ فوتبال، طناب و)
- ۶- با عنایت به اینکه کم هزینه ترین ورزش پیاده روی می باشد می توان با برنامه ریزی مناسب و برگزاری برنامه های مختلف زمینه مشارکت کارکنان و حتی خانواده آنها را در این ورزش فراهم نمود.

- ۷- برقراری تعامل با سایر مراکز ورزشی کشور مانند فدراسیون ورزش های همگانی، انجمن پیاده روی، وزارت ورزش و ... در راستای برگزاری برنامه های مشترک و همچنین تأمین برخی از تجهیزات ورزشی.
- ۸- برگزاری جشنواره های فرهنگی ورزشی و اهدای جوایز جهت تشویق و ترغیب کارکنان به مشارکت در فعالیت های ورزشی.
- ۹- برنامه ریزی در راستای عدم تداخل سایر برنامه های دانشگاه با زمان در نظر گرفته شده جهت ورزش.
- ۱۰- پرهیز از اجبار در برنامه های ورزشی و سعی در فرهنگ سازی و ترغیب کارکنان به مشارکت خودجوش در فعالیت های ورزشی.

فهرست منابع

- انیسی، جعفر، مرادی، مهدی، رضازاده، محسن، مرادی، زهرا (۱۳۹۲). بررسی میزان و عوامل مرتبط با شرکت در فعالیت های ورزشی کارکنان دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج). پژوهش های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ش ۱۳، ص ص ۱۲۰-۱۰۵.
- خداپرست، سیاوش، بخشعلی پور، وحید، اکبرخواه، عباس (۱۴۰۰). نقش ورزش در توسعه رفتارهای اخلاقی و فرهنگی، جامعه شناسی ورزش، دوره ۷، ص ص ۷۵-۹۵.
- زارعیان، مهدی و خوشنام، ابرهیم (۱۳۹۷). اولویت بندی موانع مشارکت ورزشی جانبازان در رقابت های ورزشی، دومین همایش ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت اهواز، اهواز، <https://civilica.com/doc/813231>.
- زمانی دادانه، شاهو، صادقی بروجردی، سعید (۱۳۹۹). بررسی موانع مشارکت ورزشی کارکنان نیروی انتظامی استان کردستان در اوقات فراغت فعال، شماره ۳، ص ص ۸۲-۵۷.
- سالاری، علی (۱۳۸۷). دلایل عدم مشارکت دانشجویان پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفت. پایان نام کارشناسی ارشد دانشکده تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱۲۵.